

SAMUEL OWEN – RUOTSALAISEN HÖYRYLAIVAN ISÄ JA KONEPAJATEOLLISUUDEN KEHITTÄJÄ

Samuel Owen (s. 12.05.1774) oli alkuaan englantilainen, joka nuorena poikana ei käynyt kouluja, vaan paimensi mm. sikoja ja hoiti kanavien vetohevosiä.

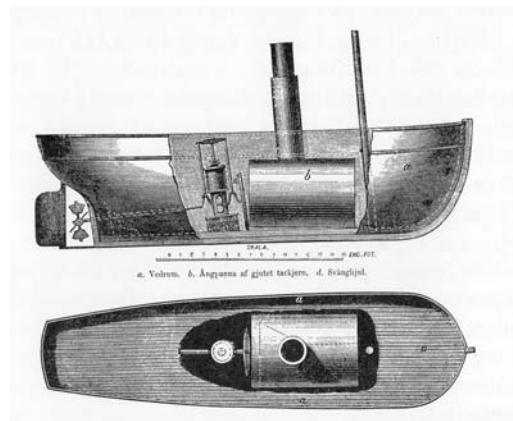
Samuel Owen vanhempi

18-vuotiaana hän pääsi puusepänpöydään, jossa pian huomattiin Owenin teknillinen taitavuus ja siksi hänet pantiin iltakouluun oppimaan lukemaan ja laskemaan. Pari vuotta myöhemmin hän pääsi mallipuusepäksi yritykseen, jossa Owen oppi tuntemaan höyrykoneiden salaisuudet ja oppi myös suunnittelemaan niitä. Owen kävi 1804 Tukholmassa asentamassa neljä höyrykonetta eri asiakkaille. Toisella asennusmatkallaan 1806 hän jäi pyynnöstä Tukholmaan työnjohtajaksi Bergsundin valimoon, jossa Owen työskentelikin kolme vuotta.

Vuonna 1809 Owen hankki omistukseensa Kungsholmenin kaupunginosasta tehdaskiinteistön, jonne hän perusti valimon, telakan ja konepajan. Se tuli toimimaan 33 vuoden ajan metalliteollisuuden edelläkävijänä Ruotsissa esim. monenlaisten maatalouskoneiden valmistajana. Siellä tehtiin myös useita laivoja ja höyrykoneet ainakin 30 laivaan.

Owen tunnetaan ennen kaikkea kiinnostuksestaan höyrylaivojen rakentamiseen. Amphitrite, hänen ensimmäinen kaupallinen höyrylaivansa laskettiin vesille keväällä 1818. Owenin verstaan valmistama höyrykone kehitti 6 hv ja siipiraslaivan matkustajakapasiteetti oli peräti 180 henkeä. Ensimmäisen kesän tämä ”tulilaiva” ajoi kaupungin ja Drottningholmin väliä ja herätti suurta huomiota.

Owen oli valmistanut jo pari vuotta aikaisemmin pienen potkurikäyttöisen kokeiluhöyrylaivan nimeltään ”The Witch of Stockholm”, joka oli Ruotsin ensimmäinen höyrylaiva. Mutta tuli kestämään vielä monta vuotta, ennen kuin potkurin kehittyminen syrjäytti siipirattaan tehokkuuden. Jo 1821 Owenin telakalla valmistui suurempi ja vahvempi laiva s/s Stockholm, joka tuli myös tutuksi Turussa. Owen oli myös tämän laivan varustajana ja toimi pitkään myös laivan päällikkönä ja hänen poikansa Samuel Owen junior oli s/s Stockholmin koneenhoitajana.

s/s The Witch of Stockholm

Owenin telakalla tehtiin kaikkiaan 7 höyrylaivaa, joista 1840 valmistunut ”Samuel Owen” oli Ruotsin ensimmäinen rautarunkoinen höyrylaiva.

Huolimatta Owenin lukuisista keksinnöistä ja runsaasta teollisesta tuotannosta, hän ei ollut mikään talousmies. Valtion tuesta ja useista huomionosoituksista huolimatta hän ajautui konkurssiin 70-vuotiaana 1844. Hän eli vielä 10 vuotta valtion myöntämän eläkkeen varassa, mutta työskenteli enemmän tai vähemmän höyrykoneiden kanssa elämänsä loppuun saakka. Owen kuoli Tukholmassa 15.02.1854.

Samuel Owen oli naimisissa kolme kertaa ja hänellä oli avioliitoistaan kaikkiaan 17 lasta. Kaksi näistä lapsista tuli turkulaisiksi. Tytär Frances meni naimisiin turkulaisen telakkajohtaja David Cowien kanssa 1835 ja muutti Turkuun.

Vanhin Samuelin pojista, Samuel Owen junior (1801-84), ajautui Tukholman ja Pietarin kautta höyrykonekonehommiin Turkuun vuonna 1852. Hän toi vaimon ja neljä lasta mukanaan, eli pitkän elämän ja on myös haudattu Turun Vanhalle hautausmaalle. Hänen tyttärensä Annie meni Turussa naimisiin johtaja William Crichtonin kanssa, ja he vuorostaan saivat 14 jälkeläistä!

Lasse Sjöström, 2008

Samuel Owen vanhemman hauta Tukholmassa

Samuel Owen nuoremman hauta Crichtonin sukuhaudassa Turussa